

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Laura-Princessa Hainsalu
LASTEAIAÕPETAJATE HOIAKUD PROJEKTÕPPE RAKENDAMISE SUHTES TARTU
KOOLIEELSETES LASTEASUTUSTES
bakalaureusetöö

Juhendaja: haridustehnoloogia nooremlektor Meeli Rannastu-Avalos

Tartu 2022

Resüme

Lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe rakendamise suhtes Tartu koolieelsetes lasteasutustes

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli anda ülevaade projektõppest ja välja selgitada, millised on Tartu linna lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes. Töö käigus sooviti samuti välja selgitada, mis on uuringus osalevate lasteaiaõpetajate arvates projektõppe suurimad eelised ja puudused. Tegu on kvantitatiivse uurimusega, kus kasutati andmete kogumiseks küsimustikku ja mugavusvalimit. Andmete analüüsimiseks kasutati kirjeldavat statistikat. Tulemustest selgus, et nii lasteaiaõpetajatel, kes on projektõppega varasemalt kokku puutunud, kui neil, kes seda teinud ei ole, on projektõppe rakendamise osas positiivne hoiak. Projektõppe suurimate eelistena tõid lasteaiaõpetajad välja lapse isiklikust huvist lähtumise, kergema valdkondade lõimimise ning lapsevanema ja lasteaiaõpetaja vahelise koostöö. Puudustena mainiti lasteaiaõpetajate vähest teadlikkust projektõppest ja keerulisemat õppe diferentseerimist sobitus- ja liitühmas.

Võtmesõnad: projektipõhine õpe, projekt, lasteaiaõpetajate hoiakud

Abstract

Attitudes of preschool teachers towards project-based learning in preschool child care institutions in Tartu

The aim of the study was to give an overview of project-based learning and to find out what are the attitudes of preschool teachers in Tartu towards project-based learning. The opinion of preschool teachers on the advantages and disadvantages of project learning was also examined. This is a quantitative research using a questionnaire to collect data. The data obtained were analysed using descriptive statistics. The results showed that the attitudes of preschool teachers towards project-based learning are positive. Teachers pointed out the approach of the child's personal interest and easier integration of areas. The mentioned disadvantages, for example, the lack of awareness of project learning among teachers and the more complex differentiation of learning.

Keywords: project-based learning, project, attitudes

Sisukord	
Resümee.....	2
Abstract.....	2
Sissejuhatus.....	4
1. Teoreetiline ülevaade.....	5
1.1 Projektipõhine õpe.....	5
1.2 Projektipõhise õppe tüübid.....	5
1.3 Projektõppe olulisus algkoolides ja koolieelsetes lasteasutustes.....	6
1.3.1 Projektõppe kitsaskohad.....	8
1.4 Projektõppest Eesti koolieelsete lasteasutuste näitel.....	9
1.5 Hoiakud ja nende komponendid.....	10
2. Metoodika.....	11
2.1 Valimi kirjeldus.....	11
2.2 Mõõtevahend.....	11
2.3 Andmeanalüüs.....	12
3. Tulemused.....	12
3.1 Lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes.....	13
3.2 Lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe rakendamise suhtes.....	14
3.3 Lasteaiaõpetajate arvates projektõppe eelised ja puudused.....	17
4. Arutelu.....	18
Tänuõnad.....	21
Autorsus.....	21
Kasutatud allikad.....	22
Lisa 1. Küsimustik õpetajatele.....	25

Sissejuhatus

Li on oma artiklis välja toonud, et projektõpe on tõmmanud maailmas palju tähelepanu ja selle kasulikkust lastele on uuritud üha rohkem. Väikesed lapsed õpivad kõige paremini eelkõige suhtlemise teel ja läbi erinevate praktiliste kogemuste. Nad arendavad oma silmaringi ja saavad erinevatest teemadest paremini aru, kui neile planeeritud tegevused on mitmekülgsed ehk erinevaid ainevaldkondi on omavahel lõimitud. Tihtipeale aga ongi juba projektõppe meetodi puhul otseselt lõimimisele keskendumata lõimitud tegevustes erinevaid valdkondi ja see teeb õppetöö planeerimise samuti kergemaks (Li, 2012). Tavaliselt mängib eelkõige lasteaias olulist rolli see, et õppimine toimuks mängulisel teel. Seda põhimõtet rakendatakse ka algkoolis, sest see aitab nii mõnegi keerulise ja n-õ igavama teema muuta tähelepanu haaravamaks ja huvitavamaks (Pyle & Danniels, 2017). Mängulise tegevuse puhul on samuti oluline, et tegevuse käigus jooksvalt küsimusi küsitaks, sest kui teha tegevust nii, et laps ei saa poolest tegevusest tegelikult aru, siis õppimist ei toimu (Barron *et al.*, 1998). Käesoleva bakalaureusetöö teemaks on projektõpe, sest see on üha enam päevakajaline ja pakub ka töö autorile isiklikku huvi. Samuti sellepärast, et õpetamisel lähtutakse järjest rohkem lapsest lähtuvast metoodikast ja seda sisaldab ka projektipõhine õpe (Mängli, s.a.). Töö eesmärgiks on anda ülevaade projektõppest ja välja selgitada, millised on Tartu linna lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes. Lisaks soovitakse teada, kuidas on Tartu lasteaiaõpetajate varasem kokkupuude projektõppega ja nende hoiakud omavahel seotud. Töö käigus selgitatakse samuti välja, mis on uuringus osalevate lasteaiaõpetajate arvates projektõppe suurimad eelised ja puudused.

Bakalaureusetöö olulisus seisneb selles, et sellega tutvudes saadakse rohkem aimu projektipõhisest õppest ja lasteaiaõpetajad või näiteks koolieelse lasteasutuse õpetaja erialal teadmisi ja kogemusi omandavad üliõpilased mõistavad ehk rohkem, miks projektõppe rakendamine oluline on. Lisaks selgitatakse seoses projektõppe kasutamise olulisusega välja, missugused on uuringus osalenud lasteaiaõpetajate teadmised ja hoiakud projektõppe suhtes.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1 Projektipõhine õpe

Projektõpe on rohkem kui sada aastat vana õppemeetod. Õppetegevustes projektide kasutamise idee sai esmalt populaarseks Ameerikas tänu Kilpatrickule ja Deweyle (Lahe, 2020). Projektipõhist õpet tutvustas esimest korda William Heard Kilpatrick ja tegi seda 1918. aastal saades inspiratsiooni John Dewey pedagoogilistest ideedest ning nüüd pakub projektõpe taas inimestele üha enam huvi (Pecore, 2015). John Dewey oli pragmaatiline filosoof ja haridusreformi edendaja, kes uskus, et õpitakse justnimelt muudkui katsetades ja asju ise läbi tehes, seega praktiliste tegevuste kaudu (Great Pedagogical Thinkers..., s.a.).

Projektõppe peamiseks eesmärgiks on toetada last ja lasta tal õppida ja maailma avastada justkui loomulikult teel mitte ainult infot “ette söötes“ (Lahe, 2020). Projektõppe on laialdaselt kasutusel näiteks Reggio Emilia koolides ja temast inspireeritud koolieelsetes lasteasutustes. Reggio Emilia õppekava põhineb projektidel. Projekt on teema sügavuti uurimine, mille kohta tasub õppijal rohkem teada saada (Katz, 1994). Projektõppe puhul on õppekava koostatud arvestades eelkõige laste endi huvisid, et kavandada sellest lähtuvalt sobilikke tegevusi, mis aitaks luua nii õpetajatel lastega paremad suhted kui aitaks kaasa ka õppimisprotsessi paremale sujuvusele. Projektide teemad tulenevad laste spontaansetest mängulistest tegevustest või küsimustest, mille laps teatud teema vastu huvi tundes õpetajale või lapsevanemale esitab (Li, 2012).

Projekt, mis on lastel parasjagu kasutusel, võib koosneda ka mitmest väiksemast probleemist ja sellisel juhul nõuab projekt ilmselt ka rohkem aega (Vaino, 2019). Samas antakse lastele piisavalt aega ühe projektiga tegeleda, sest need võivad olla mahult väga erinevad ja mõni võib kesta näiteks nädala või hoopis aasta (Li, 2012).

1.2 Projektipõhise õppe tüübid

Projektipõhisel õppel on viis eristuvat tüüpi, milleks on väljakutsete-, probleemi-, koha-, tegevus- ja disainipõhine õpe. Väljakutsetel põhinev õpe julgustab lapsi kasutama eluliste probleemide lahendamiseks tehnoloogiat ja sellel põhineva õppekava fookuses on tihtipeale globaalsed väljakutsed kohalike lahendustega (Pecore, 2015). See tähendab seda, et kui lasteaias räägitakse lastele näiteks prügist kui ülemaailmsest probleemist, siis leitakse lastega lahendus, et kuidas saaksid nemad selle probleemi lahendamisele kaasa aidata. Seega kui maailmas tekib liiga palju prügi ja inimesed ei hoiu loodust, siis lapsed võivad õppida lähemalt, kuidas prügi sorteerida.

Teiseks projektõppe tüübiks on probleemipõhine õpe, mis on meetod, mille käigus õppija leiab lahenduse probleemidele, millel ei ole üht kindlat lahendust. Kui õppija lahendab mingisugust teatud probleemi, siis kogu selle protsessi käigus arendab ta eriti oma loogilist mõtlemist (Hmelo-Silver, 2004). Samuti mängib probleemipõhise õppe puhul suurt rolli meeskonnatöö, sest probleeme lahendatakse tihti gruppides. Õppija õpib töötama nii meeskonnaliikmena kui üksinda, sest meeskonnas on igal liikmel oma roll (Problem-Based Learning, s.a.). Siinkohal on oluline, et õpetaja juhendaks õppijaid ja vajadusel oleks neile kindlasti toeks (Allen, Donham & Bernhardt, 2011).

Kohapõhine õpe võib toimuda samuti ükskõik kus- maakohas, linnas, pargis, muuseumis või virtuaalses ruumis. Seda iseloomustab ja eristab teistest projektipõhise õppe tüüpidest eelkõige aga see, et kohapõhise õppe puhul mängib olulist rolli koht, kus antud tegevus läbi viiakse, mis siis omakorda mõjutab õppimist. See tähendab seda, et tegevuse käigus kasutatakse näiteks ümbritsevast leitavaid vahendeid (Getting Started..., s.a.).

Projektõppe tüüpidest tuleb eriti tegevuspõhise õppe puhul välja, et õpitakse praktilise tegevuse kaudu. See võimaldab nii füüsiliselt kui vaimselt läheneda lapsel valdkonnale eksperimentaalselt ja aktiivselt kasutades erinevaid töövahendeid ja materjale, mis omavad reaalsel otstarvet (Pecore, 2015). Tegevuspõhine õpe annab samuti õppijatele võimaluse konstrueerida oma tähendus materjalile, mis õppimise käigus läbitakse (Garfield, 1993; Keeler & Steinhorst, 1995).

Disainipõhine õpe on metoodiline lähenemine, mille puhul püütakse töötada uurimuse ja arutluse kaudu välja uuenduslik tehise või lahendus. Selle puhul kasutatakse loodusteaduslikke teadmisi ja uurimuslikke oskusi ning ühest esemest võib disainida ka midagi muud. Disainipõhise õppe käigus valmib lapsel silmaga nähtav ese ja see leiab samuti rakendust (Sakkool, 2015). Seega kui lõpptulemus on katsutav, siis see tõstab ka lapse sisemist motivatsiooni. Seega laps täidab ülesannet meelsamini ja tegevuse käigus toimub õppimine (Brophy, 2004).

1.3 Projektõppe olulisus algkoolides ja koolieelistes lasteasutustes

Projektipõhine õpe on üha populaarsem ja selle vastu tuntakse huvi, sest see hõlmab endas palju uuendusi õppekavas ja selle meetodi kasutamine annab võimaluse siduda omavahel nii teadmised kui oskused tähenduslikul moel (Helm & Katz, 2016). Õpetamisel kasutatakse rohkem samuti lapsest lähtuvat pedagoogikat, mida sisaldab ka projektõpe (Mängli, s.a.). Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas on toodud välja, et õppetegevuste kavandamisel ja

nende läbiviimisel on arvestatud kõiki laste eripärasid, milleks on näiteks nende võimed, keeleline ja kultuuriline taust, vanus, sugu, tervis (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008). Selles, et lapsest lähtuva kasvatuses põhimõtteid oleks võimalik võimalikult tõhusalt rakendada, mängib olulist rolli koostöö õpetaja ja lapsevanema vahel. Lapsevanemal tuleb hoida õpetajat kursis kõigega, mis võib olla õpetaja jaoks lapse õpetamise seisukohalt oluline ehk mida tuleb lapse õpetamisel silmas pidada ja ka vastupidi (Lepp, 2017).

Varasemalt on õppimine toimunud nii, et õpetaja on see, kes edastab lastele teadmised ja laps omandab need. Projektõppe puhul on aga hästi märgata seda, et selle asemel toimub õppimine läbi praktiliste tegevuste ja maailma avastamise ehk lapsed teevad koostööd ja leiavad ise tegevuse käigus lahendused. Siinkohal on kogu selle protsessi käigus õpetaja hoopis suunaja rollis ja ta toetab lapsi (Laanpere & Pata, s.a.). Lasteaias on eriti oluline kasutada niisugust õpet, sest väikelapsed õpivadki peamiselt kõige paremini suhtlemise teel ja läbi praktiliste tegevuste.

Projektõppe on oluline samuti selle poolest, et kuna lapsel toimub õppimine läbi avastamise ja praktiliste tegevuste, siis tegevused on tihtipeale integreeritud erinevate valdkondadega (Li, 2012). Integratsiooni ehk lõimingu puhul seostatakse teadmised eluliste olukordadega. Seega lõimine aitab lapsel luua tervikliku maailmapildi (Paavel, 2016). Kui tegevused on lõimitud, siis need on ka mitmekülgsemad ja pakuvad lastele rohkem huvi. Huvi tundmine teema vastu tõstab lapsel samuti sisemist motivatsiooni selle kohta rohkem teada saada, mis omakorda teeb õpetajal töö kergemaks (Li, 2012).

Seda on tõestatud, et projektõppe tõstab õppijal sisemist motivatsiooni ja vähendab stressi. Ühelt poolt, kuna tal on huvi selle teema vastu, kuid samas on projektõppe puhul ka õppijal päris suur vabadus ja valikuvõimalused. Ta saab ise valida, kuidas ta oma õppetööd kavandab ja isegi kui projektil on tavaliselt õpetaja poolt paika pandud n-ö raamistik, siis õppijal on endiselt väga suur valikuvabadus, kuhu suunas ta töö kulgeb ja kuidas ta midagi teeb. Seda eriti seetõttu, et projektõppe korral ei ole asjal üht kindlat lahendust (Li, 2012). Samas aga isegi, kui lasetaialapsel ei pruugi olla veel piisavalt teadmiseid ja oskuseid, et seda vabadust ja valikuvõimalusi kasutada, siis algkoolis nad kasutavad ja mõistavad seda ilmselt juba rohkem ja teadlikumalt.

Kuna suur osa projektõppes on üles ehitatud just meeskonnatööl, siis projektipõhise õppe käigus arendab laps oma koostööoskusi. Ta õpib rühmas lahendama probleeme, kuulama teist last ja arvestama teiste arvamuste ja ideedega (Almre & Tammaru, 2018). See on oluline, et laps omandaks koostööoskused võimalikult varakult ja õpiks teistega suhtlema, sest seda on ta tulevases elus palju vaja ja hiljem oleks see keerulisem.

1.3.1 Projektõppe kitsaskohad

Lisaks projektõppe olulisusele on kindlasti vaja teada ka aspekte, millega antud õppe puhul arvestada. Projektõppe puhul on selle ettevalmistus ja ka läbiviimine suhteliselt ajamahukad. Põhjusel, et projektõppe on pikemaajaline protsess, võib olla õpetajatel mure seoses sellega, et kas jõutakse õppekava läbida (Projektõppe ja tehnoloogia..., 2007).

Soomes uuriti mõned aastad tagasi järsult kehvemaks muutuvate õpitulemuste põhjusi. Ka sealt selgus, et üheks põhjuseks oli õppemeetodi muutmine ja õppijatele valmistati see palju raskuseid (Leppik & Poldre, 2018). Sama on ka projektipõhise õppega, et kui lastel toimub algkoolis õppetöö näiteks traditsioonilises formaadis ja puutuvad millalgi kokku esimest korda projektõppega, siis see võib valmistada neile suuri raskusi. Lastel, kuid samal ajal ka õpetajal, kes ei ole varasemalt projektõppega kokku puutunud, võib olla sellises olukorras raskusi projektõppe meetodi ja sellest tulenevate uute võtete kasutamisega (Projektõppe ja tehnoloogia..., 2007). Sellisel juhul on õpetajal abi näiteks teemakohasel täienduskoolitusel osalemisest, et oskaks sellega rohkem arvestada. Lastele sobiks ilmselt paremini see, kui üleminek ühelt meetodilt teisele oleks sujuvam.

Lisaks võib eriti koolis tulla probleeme sellega, et kuna projektid toimuvad tavaliselt gruppides, siis kuidas õpetaja tagab selle, et kõik töötavad kaasa ja panustavad projekti võrdselt. Võib juhtuda, et mõni õppija ei tea antud teema kohta nii palju ja ei soovi kaasa tegutseda (Tonarely, s.a.). Sellisel juhul on aga võimalik juba ülesannete ära jaotamisel arvestada üksteise nõrkuste ja tugevustega ja tänu sellele toimuks ikkagi igapähe millegi õppimine. Samas tõi Spencer Kagan välja, et ka õpetaja võib ennetamiseks juba enne tööle asumist ise ära jaotada ülesanded, mille eest hakatakse vastutama (Tonarely, s.a.).

Samuti tuleb arvestada sellega, et võib juhtuda, et õppetöös kasutatakse õppijatele liiga keerulisi projekte. Enne projekti andmist tuleb teha kindlaks, kas projekt on lastele eakohane ja vastab nende võimetele. Muidu võib juhtuda, et projekt hoopis tekitab lastes stressi ja pinget. See võib panna lapse suhtuma nii õpetajasse kui üleüldse projektõppesse negatiivselt (Hamilton, s.a.). Niisuguse olukorra vältimiseks tuleb õpetajal olla kursis laste eripärade ja erineva võimekusastmega. Lisaks tuleb õpetajal mõelda eelnevalt läbi, missugused raskused võivad lastel tegevuse käigus tekkida. See aitab tagada selle, et mõeldud projekti tegevused oleksid õppijatele jõukohased.

1.4 Projektõppest Eesti koolieelsete lasteasutuste näitel

Eestis on samuti projektipõhine õpe üha populaarsem, kuid näiteks Mängli (2016) uuringust tuli välja, et õpetajate teadmised ei ole selles vallas niivõrd head. Neil on vähesed teadmised ja nad ei ole päris teadlikud, kuidas seda õppemeetodit kasutada. See oli küll sedasi mitu aastat tagasi, kuid on näha, et olukord on endine ja selle on tinginud tõenäoliselt eelkõige näiteks see, et põhjalikku eestikeelset materjali on projektõppe kohta tegelikult pigem vähe. Sellel põhjusel otsustas ka Kristina Lahe anda 2021. aastal välja magistritöö käigus valminud raamatu „Projektõppe lasteaias“. Raamatus on teoreetilistele allikatele ja lasteaiaõpetajate kogemustele tuginedes toodud välja selgelt ja arusaadavalt projektõppe ajalooline taust, selle tunnused ja kuidas käib üleüldse projektõppe rakendamine.

Esmalt võeti Eestis projektõppe kasutusele eelkõige koolides, kus seda vaikselt katsetama asuti. Pigem prooviti lühemaid projekte aga näiteks proovis projektipõhist õpet rakendada põhjalikumalt mõni aasta tagasi Muraste kool. Kool sai uuele õppemeetodile lapsevanematelt positiivset tagasisidet juhtides tähelepanu enim sellele, et lapsed olid ülesandeid tehes motiveeritumad ja õppisid ka kodus innukamalt kui muidu. Samas kaasnes õpetajatel projektõppega suurem töökoormus, sest planeerimine võttis kordades rohkem aega kui eelnevalt ja õpetajad olid lõpuks ülekuurnatud (Juurak, 2017).

Eesti lasteaedades tuntakse samuti juba projektõppe vastu huvi, kuid projektõppe kohta ei ole koolieelse lasteasutuse kontekstis niiväga uuritud. Tartus on projektõppe elemente kasutusel näiteks Hellikus ja Lõuna- ja TäheTerakeses. 2018. aastal koostati bakalaureusetöö raames õpiobjekt koolieelses lasteasutuses projektõppe läbiviimiseks ja seda tehti samuti Tartu Eralasteaia Terakese lasteaias kahe rühma projektide näitel. Selle eesmärgiks oli luua õpiobjekt, mis annaks projektõppest ülevaate nii alles alustanud kui kogenud õpetajatele ja see inspireeriks ja samuti julgustaks õpetajaid projektõpet kasutama (Almre & Tammaru, 2018).

Viimsi Lasteaias Väike Päike on projektõppe kasutusel olnud 2017. aastast saadik. Lasteaia õpetajatel tekkis projektõppe vastu isiklik huvi just tänu sellele, et Eesti Reggio Emilia Ühingusse kuulunud Evelin Sarapuu käis lasteaias õpetajatega oma kogemusi jagamas ja sellest lähemalt rääkimas (Stahl, 2019). Mulle meeldis, et artiklis oli ka välja toodud, et projektõppe puhul on oluline aspekt kaasata lisaks lastele tegevuste planeerimisse ka abiõpetajaid, sest siis ei ole nende päevad niivõrd üksluised ehk see muudab ka nende päevad mitmekülgsemateks, mis omakorda aitab tõsta mittepädagoogilise taustaga töötajate töömotivatsiooni.

1.5 Hoiakud ja nende komponendid

Hoiakutel on erinevaid tähendusi, kuid antud töös on selle all silmas peetud käitumist, käitumislaidi, suhtumist ja suhtumislaidi (Eesti keele seletav..., 2009). Suhtumine ja käitumine on siinkohal tihedalt seotud. Hoiak näitab hinnangut millegi/kellegi suhtes n-ö skaalal positiivsest negatiivseni (Hoiaku mõiste, s.a.). Hoiak võib olla kas positiivne või negatiivne ning see hõlmab endas kolme komponenti, milleks on tunnetuslik (kognitiivne), emotsionaalne ja käitumuslik reaktsioon (Lutz, 1978).

Hoiakute ja tegude vahel on tugev seos, kuid hoiakud ja käitumine ei ühti täiesti (Chaiklin, 2011 & Richardson, 1996). Kuna see, mida inimene usub, mõjutab ka tema käitumist, siis on hoiakutel ka oluline roll õpetamise juures. Hoiakud mõjutavad teatud määral seda, mida ja kuidas õpetaja last õpetab (Richardson, 1996). Hoiakute põhjal on püütud ka ennustada käitumist. Samas paljude katsete tulemustest on saadud järeldada, et madal korrelatsioon hoiakute ja käitumise vahel näitab seda, et hoiakute järgi ei saa kellegi käitumist ennustada. Sellest hoolimata jätkatakse katseid lisades erinevaid kontrollitavaid muutujaid, et ennustada hoiakute põhjal käitumist (Chaiklin, 2011).

Hoiakud kujunevad terve elu vältel, kuid samas on hoiakud õpitavad ja neid on võimalik ümber kujundada. Selleks aga, et hoiakut muuta, peavad olema ratsionaalsed argumendid. Need argumendid peavad olema inimese jaoks veenvad ja mõjusad. Hoiaku suurimaks mõjutajaks on isiklikud kogemused. Seda võib näha näiteks uudsetes olukordades, kus tuginetakse varem mällu salvestunud kogemustele (Aal, 2021).

Käesoleva bakalaureusetöö üheks eesmärgiks on välja selgitada, millised on Tartu linna lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes. Lisaks soovitakse teada, kuidas on Tartu lasteaiaõpetajate varasem kokkupuude projektõppega ja nende hoiakud omavahel seotud. Töö käigus soovitakse samuti välja selgitada, mis on uuringus osalevate lasteaiaõpetajate arvates projektõppe suurimad eelised ja puudused.

Tulenevalt töö eesmärgist püstitati kolm uurimisküsimust:

1. Millised on Tartu lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes?
2. Millised on Tartu lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe rakendamise suhtes?
3. Mis on Tartu lasteaiaõpetajate arvates projektõppe suurimad eelised ja puudused?

2. Metoodika

Bakalaureusetöö uurimusliku osa läbiviimiseks kasutatakse kvantitatiivset uurimisviisi, mis sisaldab endas Tartu linna lasteaiaõpetajatele mõeldud veebipõhist ankeetküsitlust. Eesmärgi täitmiseks on valitud just kvantitatiivse suundumusega uurimus, sest see sobib eesmärgi täitmiseks ehk hoiakute välja selgitamiseks. Kvantitatiivse uurimuse üheks põhitunnuseks on tegelemine arvandmetega (Õunapuu, 2014).

2.1 Valimi kirjeldus

Uurimuse valimi moodustasid lasteaiaõpetajad Tartu 10st lasteaiast. Tegu on pigem mugavusvalimiga, sest lasteaedadest pooled valiti välja tulenevalt autori isiklikust kokkupuutest Tartu lasteaedadega ja ülejäänud juhuslikult. Küsimustikule vastas 57 lasteaiaõpetajat. Küsimustikule vastamine võttis aega umbes 10 minutit ja sellele vastamine oli täiesti anonüümne.

2.2 Mõõtevahend

Andmete kogumiseks on valitud elektrooniline ankeetküsimustik, sest see on mugav variant nii valimis osalenute jaoks kui ka hilisemaks andmete analüüsimiseks (vt lisa 1). Küsimustiku koostamisel võeti aluseks Estrada ja Batanero (2020) hoiakuid käsitlevas uuringus kasutatud mudelit, mille tõlkis inglise keelest eesti keelde Margit Aal (2021). Tõlgitud ankeeti on läbiviidava uuringu jaoks kohandatud sobilikuks. Küsimustiku ankeet koostati *Google Forms* i keskkonnas.

Ankeetküsimustik koosnes 16st väitest ja 3st küsimusest, mis olid vastajale kohustuslikud. Väited olid jagatud neljaks osaks:

1. Hoiakute emotsionaalne komponent projektõppe suhtes
2. Hoiakute emotsionaalne komponent projektõppe rakendamise suhtes
3. Hoiakute kognitiivne komponent projektõppe rakendamisel
4. Hoiakute käitumuslik komponent projektõppe rakendamisel.

Väited jagunesid neljaks osaks lähtudes hoiakutele omastest komponentidest, milleks on emotsionaalne, kognitiivne ja käitumuslik. Hoiakuid projektõppe olemuse suhtes sooviti uurida vähem kui projektõppe rakendamise suhtes. Seetõttu käivad vaid esimese osa väited projektõppe olemuse ja ülejäänud kolm projektõppe rakendamise kohta.

Küsimustiku esimese küsimuse abil filtreeriti lasteaiaõpetajatest välja õpetajad, kes ei ole projektõpet varasemalt kasutanud ja sellest tingitult esitati neile teisiti sõnastatud, kuid

sarnased väited. Iga ploki lõppu oli lisatud vabavastuse koht, kuhu vastaja sai soovi korral midagi lisada või täpsustada. Küsimustiku lõpus peale väiteid oli kaks avatud küsimust, millega paluti lasteaiaõpetajatel tuua välja nende arvates projektõppega seotud eelised ja puudused.

Enne küsimustiku välja saatmist tehti see läbi paari lähedasega ja seejärel tehti pilootuuring paari valimisse mitte kuuluva lasteaiaõpetajaga, kes andsid sellele põhjalikuma tagasiside. Pilootuuringus osalenud õpetajate andmeid uuringus ei kasutatud, kuid tänu tagasisidele sai küsimustik kohandada natuke arusaadavamaks, kuid midagi küsimustiku sisus oluliselt ei muutunud. Tänu soovitusele võeti küsimustiku algusest vastaja täieliku anonüümsuse tagamiseks ära lasteaeda täpsustav küsimus. Seejärel võeti meili teel ühendust 10 Tartu lasteaiaga. Saadetud e-kiri sisaldas palvet jagada küsimustiku linki õpetajatega ja lühikest uurimuse ja selle läbiviija enesetutvustust.

2.3 Andmeanalüüs

Küsimustik sisaldas nii kinniseid kui avatud küsimusi. Väidetele vastamiseks kasutati Likerti 5pallilist skaalat. Likerti skaalat saab kasutada hoiakute mõõtmiseks, mis aitab vastajal tuua välja enda nõustumise määra esitatud väitega. Vastuste tasemed on horisontaalselt organiseeritud ja seostatud kindlate järgnevuses olevate arvudega (Uebersax, 2006). Vastamisel on 5palliline skaala, kus “1” puhul on tegu täieliku mittenõustumisega ja “5” tähendab väitega täielikult nõustumist.

Saadud andmed salvestati *Microsoft Excel* failina, sest nii oli neid mugavam *Google Forms*’ ist salvestada ja hiljem analüüsida. Avatud küsimuste vastused kodeeriti sisu järgi üldistavalt. Tulemused esitati uurimisküsimustele vastavalt kirjeldava statistika abil.

3. Tulemused

Küsimustikule vastas 57 lasteaiaõpetajat. Tulemused esitatakse peatükis uurimisküsimuste kaupa. Tulemuste esitamisel on igas alapeatükis toodud välja andmed projektõpet kasutanud ja seda varasemalt mitte teinud lasteaiaõpetajate kohta. Ühte tabelisse on koondatud nii projektõpet kasutanud (märgitud sinisega) kui mittekasutanud (märgitud kollasega) õpetajate tulemused, mis on ümardatud täisarvuks.

3.1 Lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes

Projektõpet on rakendanud 57st küsimustikule vastanust 39 (68%) ja ei ole rakendanud 18 (32%). Järgnevas tabelis on eraldi ridadel välja toodud projektõpet kasutanute ja mittekasutanute hoiakud projektõppe emotsionaalse komponendi suhtes (vt Tabel 1).

Tabel 1. Projektõpet rakendanud lasteaiaõpetajate (N=39, märgitud sinisega) ja seda varasemalt mittekasutanud lasteaiaõpetajate (N=18, märgitud kollasega) vastuste protsendiline jaotuvus hoiakute emotsionaalse komponendi suhtes

Väide	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Neutraalne	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Mulle meeldib projektõpe.	0 (0%)	1 (3%)	5 (13%)	11 (28%)	22 (56%)
Ma olen kuulnud projektõppest ja see meeldib mulle.	0 (0%)	0 (0%)	6 (33%)	8 (44%)	4 (22%)
Minu jaoks on loomulik lähtuda õpetamisel projektipõhisest õppest.	1 (3%)	0 (0%)	7 (18%)	11 (28%)	20 (51%)
Minu jaoks oleks loomulik lähtuda õpetamisel projektipõhisest õppest.	2 (11%)	2 (11%)	6 (33%)	6 (33%)	2 (11%)
Projektõpe on kõige õigem viis lasteaia õpetamiseks.	4 (10%)	8 (21%)	11 (28%)	5 (13%)	11 (28%)
Projektõpe on minu arvates kõige õigem viis lasteaia õpetamiseks.	3 (17%)	3 (18%)	8 (44%)	4 (22%)	0 (0%)
Mulle meeldivad projektõppega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed.	0 (0%)	2 (5%)	5 (13%)	7 (18%)	25 (64%)
Mulle meeldiks projektõppega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed.	0 (0%)	1 (6%)	0 (0%)	15 (83%)	2 (11%)

Tulemustest on näha, et üldiselt on lasteaiaõpetajatel projektõppe suhtes positiivne hoiak. Projektõpet kasutanutest enamusele (84%) meeldib projektõpe. Samuti enamuse projektõpet kasutanute (79%) jaoks on loomulik lähtuda õpetamisel projektipõhisest õppest ja samuti meeldivad neile projektõppega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed (82%). Lasteaiaõpetajatest, kes ei ole varem projektõpet kasutanud, samuti enamusele (66%) meeldib projektõpe ja neist samuti enamuse (94%) usub, et neile meeldiks projektõppega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed.

3.2 Lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe rakendamise suhtes

Järgnevas tabelis on eraldi ridadel välja toodud projektõpet kasutanute ja mittekasutanute hoiakud projektõppe emotsionaalse komponendi rakendamise suhtes (vt Tabel 2).

Tabel 2. Projektõpet rakendanud lasteaiaõpetajate (N=39, märgitud sinisega) ja seda varasemalt mittekasutanud lasteaiaõpetajate (N=18, märgitud kollasega) vastuste protsendiline jaotuvus hoiakute emotsionaalse komponendi rakendamise suhtes

Väide	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Neutraalne	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Mulle meeldib kasutada õppetöös projektõpet.	0 (0%)	4 (10%)	3 (8%)	10 (26%)	22 (56%)
Mulle meeldiks kasutada õppetöös projektõpet.	0 (0%)	1 (6%)	4 (22%)	12 (67%)	1 (6%)
Ma tunnen ennast projektõpet kasutades enesekindlalt.	3 (8%)	4 (10%)	8 (21%)	15 (39%)	9 (23%)
Ma tunneksin ennast projektõpet kasutades enesekindlalt, sest mul on sellest piisavad teadmised.	5 (28%)	2 (11%)	9 (50%)	2 (11%)	0 (0%)
Mulle meeldivad väljakutsed, mis kaasnevad projektõppe järgi õpetamisega.	0 (0%)	0 (0%)	8 (21%)	10 (26%)	21 (54%)
Mulle meeldiksid väljakutsed, mis kaasnevad projektõppe järgi õpetamisega.	0 (0%)	2 (11%)	4 (22%)	11 (61%)	1 (6%)
Ma kasutaksin õpetamisel projektõpet ka siis, kui see ei oleks kirjas mu lasteaia õppekavas.	3 (8%)	2 (5%)	9 (23%)	9 (23%)	16 (41%)
Ma kasutaksin õpetamisel projektõpet.	1 (6%)	0 (0%)	5 (28%)	11 (61%)	1 (6%)

Tulemustest selgub, et lasteaiaõpetajatel on projektõppe rakendamise suhtes pigem positiivne emotsionaalne hoiak. Õpetajatest, kes on projektõpet rakendanud, enamusele (84%) meeldib kasutada projektõpet õppetöös ja üle poole (62%) tunneb end seda kasutades enesekindlalt. Samas lausa 38% ei saa väita, et nad tunnevad end projektõpet kasutades enesekindlalt. Projektõpet rakendanutest usub ainult 13%, et kui projektõpet nende õppekavas ei oleks, siis nad tõenäoliselt ei kasutaks seda.

Õpetajatest, kes ei ole varasemalt projektõppe rakendamisega kokku puutunud enamusele (73%) meeldiks kasutada õppetöös projektõpet, kuid vaid 11% tunneb, et oleks seda tehes enesekindel. Samas enamusel (67%) neist ei oleks projektõppe kasutamise vastu

midagi. Vabavastuses on maininud nii projektõppega kokku puutunud kui mitte kokku puutunud õpetajad, et madala enesekindluse taga peitub vähene teadlikkus.

Järgnevas tabelis on eraldi ridadel välja toodud projektõpet kasutanute ja mittekasutanute hoiakud projektõppe kognitiivse komponendi rakendamise suhtes (vt Tabel 3).

Tabel 3. Projektõpet rakendanud lasteaiaõpetajate (N=39, märgitud sinisega) ja seda varasemalt mittekasutanud lasteaiaõpetajate (N=18, märgitud kollasega) vastuste protsendiline jaotuvus hoiakute kognitiivse komponendi rakendamise suhtes

Väide	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Neutraalne	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Minu jaoks on lihtne kasutada õpetamisel projektõpet.	3 (8%)	3 (8%)	7 (18%)	19 (48%)	7 (18%)
Minu jaoks oleks lihtne kasutada õpetamisel projektõpet.	0 (0%)	6 (33%)	9 (50%)	3 (17%)	0 (0%)
Ma suudan väga hästi õpetada kasutades projektõpet.	0 (0%)	2 (5%)	11 (28%)	16 (41%)	10 (26%)
Ma suudaksin väga hästi õpetada kasutades projektõpet.	0 (0%)	3 (17%)	11 (61%)	3 (17%)	1 (6%)
On näha, et tegevusi läbiviies on lapsed tegevusest huvitatud ja sellesse hästi kaasatud.	0 (0%)	1 (3%)	2 (5%)	8 (21%)	28 (72%)
Projektõppes tuleb tegevuste planeerimisel lähtuda lapse huvidest. Mu tegevusi läbiviies on näha, et lapsed on tegevusest huvitatud ja sellesse hästi kaasatud.	0 (0%)	2 (11%)	3 (17%)	8 (44%)	5 (28%)
Projektõpet kasutades on mul lihtne arvestada iga õppija vajadustega.	1 (3%)	8 (21%)	12 (31%)	4 (10%)	14 (36%)
Projektõppe puhul tuleb planeerida tegevusi arvestades iga õppija vajadusi. Minu jaoks on lihtne arvestada planeeritud tegevustes iga õppija vajadustega.	1 (6%)	3 (17%)	7 (39%)	5 (28%)	2 (11%)

Tulemustest võib näha, et lasteaiaõpetajatel on projektõppe rakendamise suhtes pigem positiivne kognitiivne hoiak. Enamuse (66%) projektõppega lähemalt kokku puutunud lasteaiaõpetajate jaoks on lihtne kasutada õpetades projektõpet, kuid nagu näha, siis projektõpet varasemalt mitte kasutanud lasteaiaõpetajad (33%) seda kergeks pigem ei pea.

Nii varasemalt projektõpet kasutanud (93%) kui seda mitte teinud (72%) lasteaiaõpetajate tegevusest on näha, et tegevusi läbiviies on lapsed nende tegevusest huvitatud ja sellesse kaasatud. Iga õppija vajadustega on projektõpet kasutavatest lasteaiaõpetajatest 46%l pigem lihtne arvestada, kuid 31% ei oska sellele vastata. Projektõpet mitte kasutavatest lasteaiaõpetajatest ainult 39% nõustuvad sellega.

Järgnevas tabelis on eraldi ridadel välja toodud projektõpet kasutanute ja mittekasutanute hoiakud projektõppe käitumusliku komponendi rakendamise suhtes (vt Tabel 4).

Tabel 4. Projektõpet rakendanud lasteaiaõpetajate (N=39, märgitud sinisega) ja seda varasemalt mittekasutanud lasteaiaõpetajate (N=18, märgitud kollasega) vastuste protsendiline jaotuvus hoiakute käitumusliku komponendi rakendamise suhtes

Väide	Ei nõustu üldse	Pigem ei nõustu	Neutraalne	Pigem nõustun	Nõustun täielikult
Ma viin tegevused läbi erinevaid valdkondi lõimides.	0 (0%)	0 (0%)	2 (5%)	7 (18%)	30 (77%)
Projektõppe rakendamisel on oluline lõimida erinevaid valdkondi. Ma viin samuti tegevused läbi erinevaid valdkondi lõimides.	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	7 (39%)	11 (61%)
Ma viin õppe- ja kasvatustegevused läbi mänguliselt.	0 (0%)	0 (0%)	1 (3%)	6 (15%)	32 (82%)
Projektõppe rakendamisel on oluline lähtuda mängulisusest ja et laps õpiks ise maailma avastades tundma. Ma viin samuti õppe- ja kasvatustegevused läbi mänguliselt ja suunates lapsi ise asju kogema.	0 (0%)	0 (0%)	3 (17%)	9 (50%)	6 (33%)
Ma kaasan lapsi õppe-ja kasvatustegevuse planeerimisse ja lähtun nende huvidest.	0 (0%)	1 (3%)	2 (5%)	14 (36%)	22 (56%)
Ma kaasan lapsi õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisse ja lähtun nende huvidest nagu projektõppele tavaks.	0 (0%)	1 (6%)	9 (50%)	5 (28%)	3 (17%)
Ma lähtun õppe-ja kasvatustegevuste planeerimisel laste võimetest, et muuta õppimine iga lapse jaoks jõukohaseks.	0 (0%)	0 (0%)	7 (18%)	14 (36%)	18 (46%)

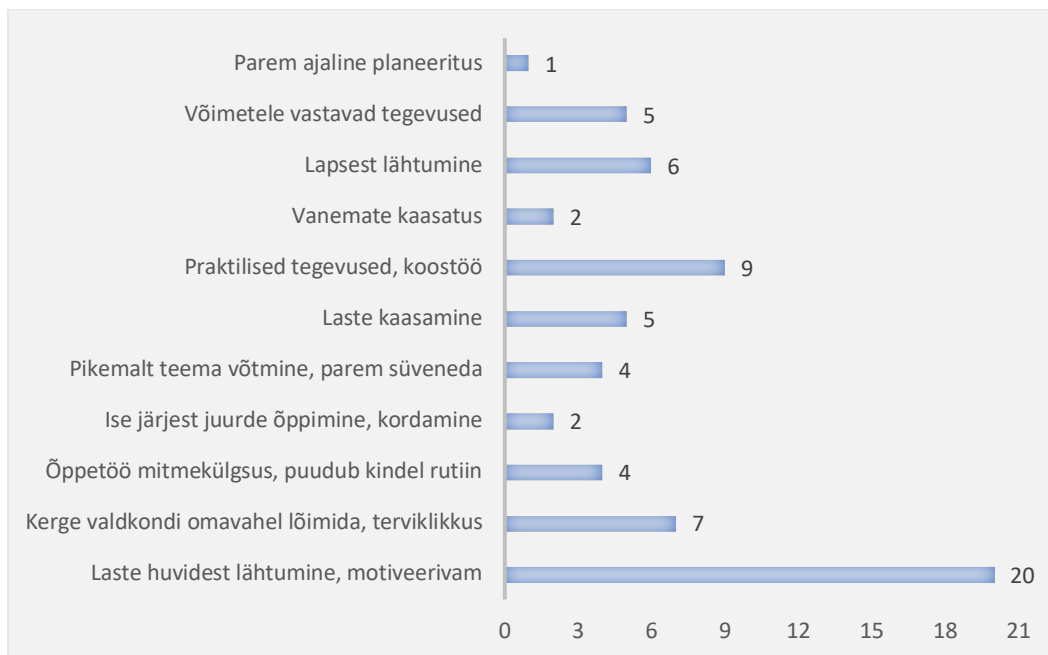
Ma lähtun õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel laste võimetest, et muuta õppimine iga lapse jaoks jõukohaseks.	0 (0%)	0 (0%)	3 (17%)	12 (67%)	3 (17%)
--	--------	--------	---------	----------	---------

Tulemustest võib näha, et lasteaiaõpetajatel on projektõppe rakendamise suhtes positiivne käitumuslik hoiak. Küsimustikule vastanud õpetajatest vaid paar õpetajat pigem ei nõustunud sellega, et nad kaasaksid lapsi õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisse ja lähtuks nende huvidest. Nii varasemalt projektõpet kasutanud (95%) kui seda mitte teinud (100%) lasteaiaõpetajad kasutavad tegevustes erinevate valdkondade lõimimist. Projektõpet varasemalt kasutanud lasteaiaõpetajatest 97% ja mitte kasutanud lasteaiaõpetajatest 83% viib õppe- ja kasvatustegevused läbi mänguliselt. Kõik küsimustikule vastanud lasteaiaõpetajad lähtuvad õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel laste võimetest, et muuta tegevused iga lapse jaoks jõukohaseks.

3.3 Lasteaiaõpetajate arvates projektõppe eelised ja puudused

Kõik lasteaiaõpetajad ei vastanud antud küsimusele. Suur osa ei osanud midagi välja tuua ja mõni vastus ei olnud küsimusega kooskõlas. Välja on toodud vastused, mis olid küsimusega kooskõlas ja antud vabavastused on kodeeritud sisu järgi üldistavalt.

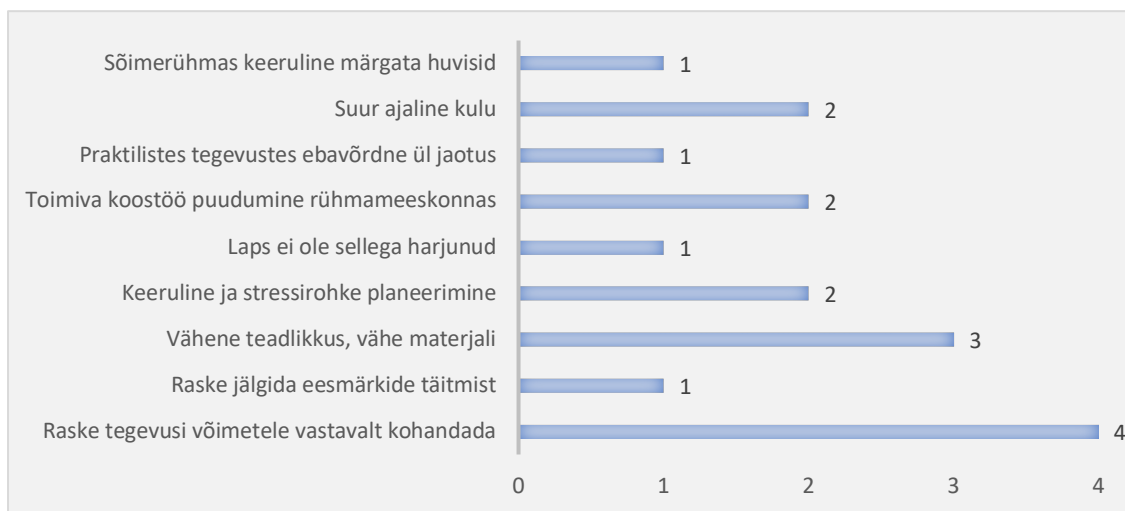
Järgneval joonisel on toodud välja lasteaiaõpetajate mainitud projektõppe eelised (vt joonis 1).

Joonis 1. Lasteaiaõpetajate mainitud projektõppe eelised.

Jooniselt on näha, et lasteaiaõpetajad tõid välja erinevaid projektõppe eeliseid. 20 korda ehk enim mainiti, et projektõppe on laste huvidest lähtuv ja sellest tingitult on lapsed ka rohkem motiveeritud. Teisena toodi välja, et suur rõhk on koostööl ja praktilistel tegevustel. Toodi veel välja, et erinevaid valdkondi on omavahel kergem lõimida, tegevused moodustavad terviku. Kaks lasteaiaõpetajat tõi välja enda kogemusest lähtudes ka selle, et projektõppe mõjub hästi ka õpetajate ja lapsevanemate vahelisele koostööle ehk lapsevanemad on õppetöösse rohkem kaasatud.

Järgneval joonisel on toodud välja lasteaiaõpetajate mainitud projektõppe puudused (vt joonis 2).

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate mainitud projektõppe puudused.

Lasteaiaõpetajatelt uuriti lisaks, mis on nende arvates projektõppe suurimad puudused. Jooniselt on näha, et lasteaiaõpetajad on suutnud tuua puuduseid vähem välja kui eeliseid. Lasteaiaõpetajad on toonud puudustest enim välja selle, et tegevusi on keeruline iga lapse võimetele vastavalt kohandada. Mõned vastajad on toonud välja, et seda on eriti keeruline teha, kui on tegu sobitus- või liitühmaga. Samuti on vastajatest mainitud, et andekate laste arendamine pidavat samuti sellest tingitult pigem tagaplaanile jääma, sest keskendutakse rohkem nõrgemate arengule. Lisaks on mainitud liiga vähest teadlikkust projektõppest ja et projektõppe planeerimisprotsess on väga ajamahukas ja stressirohke.

4. Arutelu

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli anda ülevaade projektõppest ja välja selgitada, millised on Tartu linna lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes. Lisaks sooviti teada, kuidas on Tartu lasteaiaõpetajate varasem kokkupuude projektõppega ja nende hoiakud

omavahel seotud. Töö käigus sooviti samuti välja selgitada, mis on uuringus osalevate lasteaiaõpetajate arvates projektõppe suurimad eelised ja puudused.

Projektõppe peamine eesmärk on toetada last lastes tal ise õppida ja maailma avastada n-ö loomulikul teel (Lahe, 2020). Projektõppe on kasutusel Reggio Emilia koolides ja temast inspireeritud koolieelsetes lasteasutustes. Reggio Emilia õppekava põhineb projektidel. Projekt on lastele huvi pakkuva teema sügavuti uurimine, mille kohta õppijal tasub rohkem teada saada (Katz, 1994). Projektõppes lähtutakse lapsest lähtuvast pedagoogikast (Mängli, s.a.). Koolieelses lasteasutuses tuleb õpetajal arvestada õppetegevuste planeerimisel ja nende läbiviimisel iga lapse eripäraga, mille hulka kuuluvad näiteks nende võimed, keeleline ja kultuuriline taust, vanus (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008).

Töös on uuritud lasteaiaõpetajate hoiakuid projektõppe suhtes. Hoiakutel on kolm komponenti, milleks on emotsionaalne, kognitiivne ja käitumuslik (Lutz, 1978).

Esimeseks uurimisküsimuseks oli, et millised on Tartu lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe suhtes. Töös uuriti seoses sellega hoiakut projektõppe emotsionaalse komponendi suhtes. Tulemustest selgus, et lasteaiaõpetajatel on projektõppe suhtes positiivne emotsionaalne hoiak. Enamusele küsimustikule vastanud õpetajatest meeldib/meeldiks projektõppe ja sellega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed. Suhteliselt suur osa lasteaiaõpetajatest 65% ei saa kindlalt väita, et projektõppe oleks kõige õigem viis õpetamiseks.

Teiseks uurimisküsimuseks oli, et millised on Tartu lasteaiaõpetajate hoiakud projektõppe rakendamise suhtes. Selle paremaks välja selgitamiseks uuriti hoiakute komponente eraldi, et saada hoiakutest parem ülevaade. Tulemustest tuli välja, et nii projektõppega varasemalt kokku puutunud õpetajatel kui varasemalt mitte kokku puutunud õpetajatel on projektõppe rakendamise suhtes positiivne hoiak. Seega siinkohal ei ole uuringus osalenud lasteaiaõpetajate varasem kokkupuude projektõppega ja nende hoiakud otseselt seotud. Projektõppe rakendamise emotsionaalse hoiaku kohta käivate väidete juures kerkis esile näiteks see, et suur osa õpetajatest (46%) tunneb või usub, et tunneks end projektõpet kasutades enesekindlalt, kuid suhteliselt suur osa (25%) ikkagi ei tunne seda. Uuritud lasteaiaõpetajad tõid ka ise vabavastuses välja, et selle põhjuseks on see, et nad ei ole sellest enda arvates piisavalt teadlikud ja projektõppe kohta leidub vähe materjali. Projektõppe puhul on oluline, et õpetaja oleks sellest piisavalt teadlik. Kui õpetaja ei ole projektõppest piisavalt teadlik, siis võib juhtuda, et õppetöös kasutatakse keerulisemaid projekte, mis ei vasta lapse võimetele ja tekitavad lastes hoopis stressi. Sellisel juhul võib laps hakata nii õpetajasse kui üleüldse projektõppesse negatiivselt suhtuma (Hamilton, s.a.). Kognitiivse hoiaku juures

kerkis enim esile see, et küsimustikule vastanud lasteaiaõpetajate õppetegevustest on näha, et lapsed on tegevustest huvitatud ja sellesse kaasatud. Käitumusliku hoiaku juures paistis välja, et lasteaiaõpetajate käitumuslik hoiak on neist kolmest kõige positiivsem. Käitumusliku poole pealt lasteaiaõpetajad lõimivad tegevustes erinevaid valdkondi ja viivad tegevused läbi mänguliselt nagu projektõppele iseloomulik (Li, 2012; Pyle & Danniels, 2017). Õpetajad kasutavad õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel õppe diferentseerimist, et muuta tegevused iga lapse jaoks jõukohaseks. Koolieelse lasteasutuse riiklikus õppekavas (2008) on samuti välja toodud, et õpetajal tuleb arvestada iga lapse eripäraga ja kohandada tegevused lastele jõukohaseks.

Kolmandaks uurimisküsimuseks oli, et mis on Tartu lasteaiaõpetajate arvates projektõppe suurimad eelised ja puudused. Uuringus osalenud lasteaiaõpetajatest enim mainisid seda, et projektõppe puhul lähtutakse lapse huvidest ja tänu sellele on lapsed motiveeritumad. Li on samuti oma artiklis toonud välja, et projektõppe tõstab lapsel sisemist motivatsiooni, sest tal on huvi teema vastu (Li, 2012). Samuti juhiti tähelepanu sellele, et suur rõhk on koostööoskusel ja praktilistel töödel. Laps arendab projektipõhise õppe käigus oma koostööoskusi õppides näiteks teist last kuulama ja arvestama teiste arvamuste ja ideedega (Almre & Tammaru, 2018). Mainiti ära ka õpetaja ja lapsevanema vaheline koostöö ja vanemate suurem kaasatus. Lapsest lähtuva kasvatuse põhimõtete tõhusamalt rakendamise juures mängibki olulist rolli koostöö õpetaja ja lapsevanema vahel. Lapsevanemal tuleb hoida õpetajat kursis kõigega, mis võib olla õpetaja jaoks lapse õpetamise seisukohalt oluline ehk mida tuleb lapse õpetamisel silmas pidada ja ka vastupidi (Lepp, 2017). Uuringus osalenud lasteaiaõpetajad tõid välja puuduseid vähem kui eeliseid. Nad juhtisid puuduste osas tähelepanu sellele, et tegevusi on keeruline kohandada iga lapse võimetele sobilikuks ning see pidavat olema eriti keeruline sobitus- ja liitühmas. Lisaks juhiti veelkord tähelepanu sellele, et ei olda projektõppest piisavalt teadlikud ja et planeerimisprotsess on väga ajamahukas ja stressirohke. Samas projektõppe ongi pikemaajaline protsess ja õpetajatel on sellega seoses tihtipeale mure samuti sellega, et kas jõutakse õppekava läbida (Projektõppe ja tehnoloogia..., 2007).

Bakalaureusetöös on mitmeid kitsaskohti ja võimalusi edasisteks uuringuteks. Ühe kitsaskohana võib tuua välja selle, et valim võiks olla suurem, et saaks teha üldistusi. Samuti oli kasutatud valimi moodustamisel mugavusvalimit, mistõttu ei olnud valimisse kuulunud lasteaiaõpetajad valitud juhuslikult. See aga kitsendas uuringut. Lisaks sellele keskenduti hoiakute uurimisel eelkõige hoiakutele projektõppe rakendamise suhtes. Edaspidi on võimalik järgnevate uuringutega välja selgitada põhjalikumalt hoiakuid projektõppe suhtes.

Samuti võib tulevikus uurida, millised seosed on lasteaiaõpetajate hoiakute vahel üleüldiselt nii projektõppe kui selle rakendamise suhtes.

Tänuõnad

Suur tänu bakalaureusetöö juhendajale Meeli Rannastu-Avalosele mõistva suhtumise ja tööd kirjutades saadud põhjaliku tagasiside eest. Aitäh uuringus osalenud lasteaiaõpetajatele.

Samuti soovin tänada oma lähedasi toetuse eest ja pilootuuringus osalenud lasteaiaõpetajaid, kes aitasid küsimustiku paremaks muuta.

Autorsus

Kinnitan, et olen koostanud käesoleva lõputöö ise ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kuupäev: 23.05.2022

Kasutatud allikad

- Aal, M. (2021). *Lasteaiaõpetajate hoiakud lapsest lähtuva õpikäsituse suhtes*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Allen, D. E., Donham, R. S., & Bernhardt, S. A. (2011). Problem-based learning. *New directions for teaching and learning*, 2011(128), 21-29.
- Almre, A., & Tammaru, M. (2018). *Õpiobjekt koolieelses lasteasutuses projektõppe läbiviimiseks Tartu eralasteaia Terake kahe rühma projektide näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Barron, B., Schwartz, D.L., Vye, N.J., Moore, A., Petrosino, T., Zech, L. & Bransford, J.D. (1998). Doing with understanding: Lessons from research on problem and project-based-learning. *Journal of Learning Sciences*, 7(3-4): 271-311.
- Brophy, J. (2004). Motivating students to learn. *Autonomy and Self-regulation. Psychological inquiry*, 11(4), 284-291. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Chaiklin, H. (2011). Attitudes, behavior, and social practice. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 38, 31.
- Eesti keele seletav sõnaraamat* (2009). <http://eki.ee/dict/ekss/index.cgi?Q=hoiak>
- Estrada, A., & Batanero, C. (2020). Prospective Primary School Teachers' Attitudes towards Probability and its Teaching. *International Electronic Journal of Mathematics Educational*, 15 (1), 1-14.
- Garfield, J. (1993). Teaching statistics using small-group cooperative learning. *Journal of Statistics Education*, 1(1).
- Getting Started With Place-Based Education, Step-by-Step* (s.a.). <https://www.tetonscience.org/getting-started-with-place-based-education-step-by-step/>
- Great Pedagogical Thinkers. *John Dewey* (s.a.). <https://www.pedagogy4change.org/john-dewey/>
- Hamilton, S. (s.a.). *The pros vs. Cons of Project-based learning*. <https://classroom.synonym.com/factors-affect-individual-learning-8207913.html>
- Helm, J. H. & Katz, L.G. (2016). *Young investigators: The project approach in the early years*. Teachers College Press.

- Hmelo-Silver, C. E. (2004). Problem-based learning: What and how do students learn?. *Educational Psychology Review*, 16(3), 235-266.
- Hoiaku mõiste (s.a.). https://www.tlu.ee/opmat/hk/opiobjekt/Hoiakud/hoiaku_miste.html
- Juurak, R. (2017). Kui ainetunnid kaovad, mis siis selle asemele tuleb?. *Õpetajate Leht*. <https://opleht.ee/2017/04/kui-ainetunnid-kaovad-mis-siis-asemele-tuleb/>
- Katz, L. G. (1994). *The Project Approach*. ERIC Digest. <https://eric.ed.gov/?id=ed368509>
- Keeler, C. M., & Steinhorst, R. K. (1995). Using small groups to promote active learning in the introductory statistics course: A report from the field. *Journal of Statistics Education*, 3(2).
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008). <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
- Laanpere, M., & Pata, K. (s.a.). *Projektõpe*. <https://creativeclassroomprojekt.wordpress.com/creative-classroom-kogumik/projektõpe/>
- Lahe, K. (2020). Tallinna Ülikooli üliõpilaste 2018/2019. õppeaasta parimad teadustööd.
- Lepp, M. (2017). *Eesti ja Soome lasteaiajuhtide arvamused lapsest lähtuvast kasvatuses, pedagoogilisest tegevuskultuurist ja selle edendamisest lasteaias*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Leppik, P., & Poldre, A. (2018). Uued õppemeetodid muudavad õpitulemused kehvemaks. *Õpetajate Leht*. <https://opleht.ee/2018/11/uued-oppemeetodid-muudavad-opitulemused-kehvemaks/>
- Li, Y. L. (2012). The negotiated project-based learning: understanding the views and practice of kindergarten teachers about the implementation of project learning in Hong Kong. *Education 3-13*, 40(5), 473-486.
- Lutz, R. J. (1978). *A Functional Approach to Consumer Attitude Research*. ACR North American Advances.
- Mängli, Ü. (2016). *Lapsest lähtuva kasvatuses rakendamine lasteaias ühe ja kahe õpetaja mudeli näitel*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tallinna Ülikool.
- Mängli, Ü. (s.a.). *Projektõpe kui võimalusterohke õppemeetod*. <https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2017/01/%c3%9c-M%c3%a4ngli-Projekt%c3%b5pe-kui-v%c3%b5imalusterohke-%c3%b5ppemeetod.pdf>

- Paavel, K. (2016). *Valdkond muusika lõimimine lasteaia õppetegevustesse*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Pecore, J. L. (2015). From kilpatrick's project method to project-based learning. *International handbook of progressive education*, 1(25), 155-171.
- Problem-Based Learning* (s.a.). <https://teaching.cornell.edu/teaching-resources/engaging-students/problem-based-learning>
- Projektõppe muutunud õpikäsituse kontekstis*, 32.
https://www.tlu.ee/sites/default/files/TUKO/veeb/Artiklite_kogumik_2019.pdf#page=32
- Projektõppe ja tehnoloogia integreerimine* (2007).
<http://www.htk.tlu.ee/projektipaun/Members/Margit/strateegiad/I2>
- Pyle, A., & Danniels, E. (2017). A continuum of play-based learning: The role of the teacher in play-based pedagogy and the fear of hijacking play. *Early Education and Development*, 28(3), 274–289.
- Richardson, V. (1996). The role of attitudes and beliefs in learning to teach. *Handbook of research on teacher education*, 2(102-119), 273-290.
- Sakkool, L. (2015). *Disainipõhine õpe: õpetajate hinnangud moodulite rakendumisele*. Publitseerimata magistr töö. Tartu Ülikool.
- Stahl, K. (2019). *Võimalusterohke ja loov projektõppe meetod*.
<https://www.lasteklubi.ee/lasteblogi/voimalusterohke-ja-loov-projektõppe-meetod-viimisi-lasteaed-vaike-paike-naitel/#>
- Tonarely, K. (s.a.). *Advantages and disadvantages of classroom projects*.
<https://classroom.synonym.com/advantages-disadvantages-classroom-projects-7933801.html>
- Uebersax, J. S. (2006). *Likert Scales: Dispelling the Confusion*. <http://www.johnuebersax.com/stat/likert.htm>
- Vaino, K. (2019). Kvaliteetsem teadushuvi haridus. *Loodusteadusliku ja tehnoloogiaalase kirjaoskuse arendamise võimalusi huvihariduses projektipõhiste meetodite abil*, 12.
<https://core.ac.uk/download/pdf/227557343.pdf#page=14>
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu Ülikool.

Lisa 1. Küsimustik õpetajatele

Tere!

Ma olen Laura-Princessa Hainsalu ja õpin Tartu Ülikoolis koolieelse lasteasutuse õpetaja 3.kursusel. Ma viin läbi uuringut oma lõputöö raames ja selle eesmärgiks on selgitada välja, missugused on Tartu lasteaiaõpetajate teadmised projektõppes ning millised on nende hoiakud projektõppe suhtes.

Küsimustikule vastamine võtab aega alla 10 minuti ja see on täiesti anonüümne. Küsitluse tulemusi kasutatakse üldistatud kujul ainult minu uurimuses.

Kui Sul tekib millegagi seoses küsimusi või huvi uuringu tulemuste kohta, siis minuga saab ühendust võtta meiliaadressil hainsalulaura@gmail.com

Aitäh ette koostöö eest!

Kas kasutad/ oled kasutanud oma igapäevases töös projektõpet?

Jah/Ei

(Filtreerib õpetajad kogemuse järgi)

Palun vasta igale küsimusele ausalt ja märgi ära, millisel määral nõustud või ei nõustu antud väitega. Vastamisel kasuta 5-pallilist skaalat, kus 1 puhul Sa ei nõustu antud väitega ja 5 puhul nõustud täielikult.

→Õpetajatele, kes on kasutanud projektõpet

Hoiakute emotsionaalne komponent projektõppe suhtes:

1. Mulle meeldib projektõpe.
2. Minu jaoks on loomulik lähtuda õpetamisel projektipõhisest õppes.
3. Projektõpe on kõige õigem viis lasteaias õpetamiseks.
4. Mulle meeldivad projektõppega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

Hoiakute emotsionaalne komponent projektõppe rakendamise suhtes:

1. Mulle meeldib kasutada õppetöös projektõpet.

2. Ma tunnen ennast projektõpet kasutades enesekindlalt.
3. Mulle meeldivad väljakutsed, mis kaasnevad projektõppe järgi õpetamisega.
4. Ma kasutaksin õpetamisel projektõpet ka siis, kui see ei oleks kirjas mu lasteaia õppekavas.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

Hoiakute kognitiivne komponent (õpetaja kompetentsus) projektõppe rakendamisel:

1. Minu jaoks on lihtne kasutada õpetamisel projektõpet.
2. Ma suudan väga hästi õpetada kasutades projektõpet.
3. On näha, et tegevusi läbiviies on lapsed tegevusest huvitatud ja sellesse hästi kaasatud.
4. Projektõpet kasutades, on mul lihtne arvestada iga õppija vajadustega.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

Hoiakute käitumuslik komponent projektõppe rakendamisel:

1. Ma viin tegevused läbi erinevaid valdkondi lõimides.
2. Ma viin õppe-ja kasvatustegevused läbi mänguliselt.
3. Ma kaasan lapsi õppe-ja kasvatustegevuse planeerimisse ja lähtun nende huvidest.
4. Ma lähtun õppe-ja kasvatustegevuste planeerimisel nende võimetest, et muuta õppimine iga lapse jaoks jõukohaseks.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

→Õpetajatele, kes ei ole kasutanud projektõpet

Hoiakute emotsionaalne komponent projektõppe suhtes:

1. Ma olen kuulnud projektõppest ja see meeldib mulle.
2. Minu jaoks oleks loomulik lähtuda õpetamisel projektipõhisest õppest.
3. Projektõppe on minu arvates kõige õigem viis lasteaias õpetamiseks.
4. Mulle meeldiks projektõppega kaasnev õppetöö mitmekülgsus ja väljakutsed.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

Hoiakute emotsionaalne komponent projektõppe rakendamise suhtes:

1. Mulle meeldiks kasutada õppetöös projektõpet.

2. Ma tunneksin ennast projektõpet kasutades enesekindlalt, sest mul on sellest piisavad teadmised.
3. Mulle meeldiks väljakutsed, mis kaasnevad projektõppe järgi õpetamisega.
4. Ma kasutaksin õpetamisel projektõpet.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

Hoiakute kognitiivne komponent (õpetaja kompetentsus) projektõppe rakendamisel:

1. Minu jaoks oleks lihtne kasutada õpetamisel projektõpet.
2. Ma suudaksin väga hästi õpetada kasutades projektõpet.
3. Projektõppes tuleb tegevuste planeerimisel lähtuda lapse huvidest. Mu tegevusi läbiviies on näha, et lapsed on tegevusest huvitatud ja sellesse hästi kaasatud.
4. Projektõppes tuleb tegevuste planeerimisel lähtuda lapse huvidest. Mu tegevusi läbiviies on näha, et lapsed on tegevusest huvitatud ja sellesse hästi kaasatud.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

Hoiakute käitumuslik komponent projektõppe rakendamisel:

1. Projektõppe rakendamisel on oluline lõimida erinevaid valdkondi. Ma viin samuti tegevused läbi erinevaid valdkondi lõimides.
2. Projektõppe rakendamisel on oluline lähtuda mängulisusest ja et laps õpiks ise maailma avastades tundma. Ma viin samuti õppe- ja kasvatustegevused läbi mänguliselt ja suunates lapsi ise asju kogema.
3. Ma kaasan lapsi õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisse ja lähtun nende huvidest nagu projektõppele tavaks.
4. Ma lähtun õppe- ja kasvatustegevuste planeerimisel laste võimetest, et muuta õppimine iga lapse jaoks jõukohaseks.

Mida sooviksid lisada? Saad siia lisada soovi korral täpsustusi, kui pead seda vajalikuks.

→Kõigile õpetajatele

Projektõppe eelised ja puudused

Millised võiksid olla Sinu arvates projektõppe eelised?

Millised võiksid olla Sinu arvates projektõppe puudus

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, *Laura-Princessa Hainsalu*,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

„Lasteaiaõpetajate hoiakud seoses projektõppe rakendamisega Tartu koolieelsetes lasteasutustes“,

mille juhendaja on *Meeli Rannastu-Avalos*,

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Laura-Princessa Hainsalu

23.05.2022